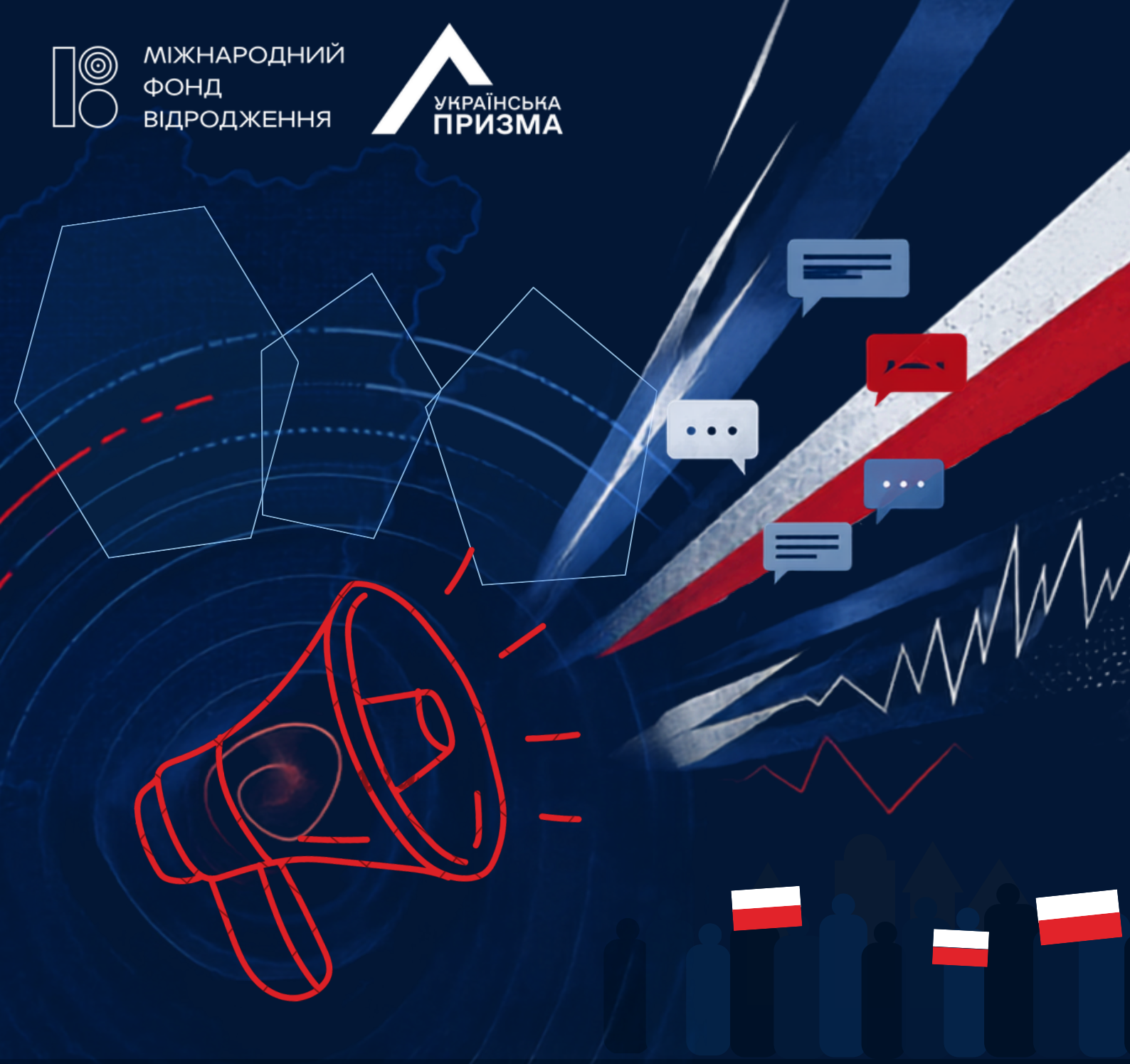
МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ

УКРАЇНСЬКА ПРИЗМА

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО ПОПУЛІЗМУ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОГО ТРАНЗИТУ

РОСТИСЛАВ КЛІМОВ

ЗА РЕД. СЕРГІЯ ГЕРАСИМЧУКА

Трансформація польського популізму в умовах політичного транзиту

Аналітична записка підготовлена експертами дослідницької програми Регіональних ініціатив і сусідства Ради зовнішньої політики "Українська призма" в рамках проекту за підтримки Міжнародного фонду "Відродження". Вона представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду "Відродження".

Автор:

Ростислав Клімов

за ред. Сергія Герасимчука

© Рада зовнішньої політики "Українська призма", 2026 | prismua.org

Зміст

Анотація 1

Вступ 3

I. Еволюція польського популізму: від протесту до влади 5

II. Інституційний вимір польської поляризації: механізми влади та стратегічне протистояння 12

III. «Українське питання» як ресурс внутрішньополітичної мобілізації та поляризації 15

Висновки 23

ДОДАТОК 25

Анотація

У дослідженні проаналізовано трансформацію польського популізму після парламентських виборів 2023 року та президентського циклу 2025 року. Центральним аргументом є те, що поразка партії «Право і справедливість» (PiS) не завершила популістичний цикл у Польщі. Популізм утратив статус мови правлячої більшості, проте зберіг здатність організовувати політичний конфлікт, визначати межі легітимності та впливати на зовнішньополітичний курс держави.

Дослідження фіксує реконфігурацію правого політичного поля. PiS після втрати уряду перейшла до реваншистської мобілізації, тоді як «Конфедерація» та радикальніше середовище навколо Гжегожа Брауна запропонували іншу модель популізму: менш соціально-патерналістську, більш культурно жорстку й антисистемну. Запропонований Індекс популістично-поляризаційної напруги (IPT) демонструє, що після 2023 року конфліктність польського дискурсу змінила форму й залишилася високою. Найбільшу щільність антиелітарних, сувереністських і поляризаційних маркерів дедалі частіше продукують Менцен та Браун, які тиснуть на весь правий табір із радикальніших позицій.

Інший важливий рівень аналізу стосується інституційної архітектури Польщі. Після зміни уряду країна увійшла в режим розщепленої легітимності, де парламентська більшість, президентський центр і права опозиція функціонують як окремі джерела політичного авторитету. Модель вето-гравця пояснює, чому реформи правосуддя, прокуратури, медіа та відносин із ЄС перетворюються на інструменти взаємного блокування. У такій конфігурації контрольована конфронтація для ключових акторів часто виглядає вигіднішою за компроміс.

Окремий аналітичний акцент зроблено на зміні ролі українського питання у польській політиці. Після 2022 року Україна поступово вийшла за межі суто зовнішньополітичного порядку денного. Від початкової солідарності польський дискурс перейшов до аграрного протекціонізму, дебатів про соціальні витрати, безпекові «червоні лінії» та передвиборчий торг. Індекс українського чинника (IUC) засвідчує зростання політичної інструменталізації української теми у 2023–2025 роках. Україна дедалі частіше функціонує як внутрішній маркер польських уявлень про суверенітет, ринок, кордон і національний інтерес.

Практичний висновок дослідження полягає в тому, що Польщу після 2023 року варто розглядати як фрагментовану популістичну систему з тривалою інституційною напругою. Для України це означає потребу будувати політику щодо Варшави з ура-

хуванням польських виборчих циклів, аграрного питання, риторики правого флангу та зростання втоми польського суспільства від теми війни. Збереження стратегічного партнерства вимагатиме системної роботи з польською громадською думкою, регіонами та середовищами, де українська тема найшвидше перетворюється на ресурс політичної мобілізації.

Вступ

Польську політичну архітектуру після 2023 року не варто розглядати як історію демократичного відновлення. Це історія про те, як популізм виживає після поразки на виборах, змінює форму та продовжує визначати правила гри.

Зміна уряду в жовтні 2023 року та президентський цикл 2025 року перевели польську політичну систему в новий режим конфлікту. Замість деескалації країна отримала розщеплену легітимність. Йдеться про ситуацію, коли коаліційний уряд Туска контролює парламент, але не президента, PiS втратила владу, але зберегла інституційний вплив і реваншистську мобілізацію, а ультраправа опозиція у вигляді «Конфедерацій» Славоміра Менцена та Гжегожа Брауна тисне на весь правий табір із позицій жорсткішого суверенізму та антисистемності. Показовим є те, що явка на парламентських виборах 2023 року сягнула рекордних 74,4% – порівняно з 50,9% у 2015-му. Це є ознакою стійкої поляризованої мобілізації, в якій популізм є центральним аспектом політичної ідентичності. У цій конфігурації популізм стає механізмом організації конфлікту між усіма ключовими гравцями політичної системи.

Правий спектр при цьому зазнав помітної фрагментації. Якщо популізм PiS спирався на поєднання соціального патерналізму, консервативного націоналізму і "сильної" держави, то нова хвиля, насамперед у виконанні Менцена та радикальнішого середовища Конфедерації Корони Польської, поєднує ринковий мінімалізм, жорсткий культурний консерватизм і євроскептицизм.

Зовнішньополітичний контекст надає цій внутрішній динаміці додаткової ваги. Польща є державою східного флангу НАТО та ЄС, і рівень її внутрішньої керованості безпосередньо впливає на регіональну безпекову архітектуру. Триваюча російська агресія проти України, дискусії про аграрний імпорт, міграцію та межі солідарності – все це перестало бути суто зовнішньополітичною темою. Українське питання дедалі більше функціонує як внутрішній тест, оскільки через нього польські партії артикулюють власні уявлення про суверенітет, ринок, кордон і національний пріоритет. Для України це також має практичний вимір, враховуючи, що навіть базова безпекова співпраця з Варшавою дедалі більше залежатиме не від двосторонніх відносин як таких, а від логіки польської внутрішньої боротьби.

У центрі аналізу перебуває питання, яким чином польський популізм трансформується в умовах, коли він більше не є монополією правлячої більшості, і що це означає для керованості держави та її зовнішньополітичного курсу. Для відповіді на це питання доцільно зосередитися на трьох взаємопов'язаних вимірах: еволюції

правопопулістичного поля після втрати PiS урядових позицій, інституційній динаміці протистояння між урядом, президентом і опозицією як окремими центрами політичної легітимності та ролі українського чинника як ресурсу внутрішньої мобілізації, інструменталізація якого посилюється з кожним новим електоральним циклом.

I. Еволюція польського популізму: від протесту до влади

1.1. Генеза та форми польського популізму

Польський популізм, на відміну від держав Західної Європи, не виник як реакція на глобальні виклики, такі як міграція. Він виріс як розчарування в самому проєкті трансформації після 1989 року, в першу чергу серед тих, хто відчув, що програє від реформ. Його раннім проявом став аграрний популізм «Самооборони» Анджея Леппера, який спирався на невдоволення соціально-економічною маргіналізацією польського села. Однак подальший значний зріст цього процесу відбувся пізніше з PiS, яка зуміла перетворити це невдоволення на загальнонаціональний конфлікт «Третьою Республікою», тобто Польщею, побудованою після 1989 року на компромісі еліт, і «Четвертою Республікою» як проєктом її глибокого перезаснування.

Смоленська катастрофа 10 квітня 2010 року зробила цей конфлікт незворотним. Загибель президента Качинського та 95 інших осіб надала PiS можливості створити наратив, який вийшов далеко за межі звичайної партійної риторики. В межах цього наративу «Громадянська платформа» почала зображуватися як символ загрози національному суверенітету й моральному порядку. PiS після 2010 року почала систематично експлуатувати логіку «зраджених еліт», що і є центральною ознакою популістської політики, а саме претензія говорити від імені «справжнього народу» на противагу тим, хто цей народ зрадив.

Результат виборів 2015 року символізував перехід до нового етапу. PiS сформувала уряд самостійно і почала реалізовувати модель, яку варто розглядати як поєднання соціального патерналізму з політичним суверенізмом, що проявлялося у масштабні трансфертах на кшталт програми «500+» з одного боку, а з іншого – у наступі на судову владу та медіа. Саме в цей момент польський популізм перестав бути мовою опозиції та став логікою управління.

Водночас найцікавішим ефектом цього процесу стала політична мобілізація. Всупереч поширеному уявленню, популізм у Польщі не призвів до деполітизації суспільства та абсентеїзму. Явка на парламентських виборах зросла з 50,9% у 2015 році до рекордних 74,4% у 2023-му. Це є яскравою ознакою системи, в межах якої популізм став центральною віссю політичної ідентичності.

Тут варто поставити ширше запитання: чи є Польща в цьому сенсі регіо-

нальним «нульовим пацієнтом»? Є підстави так вважати. Приклади поляризованої мобілізації, де популістська риторика не заспокоює електорат, а навпаки його збуджує, простежуються й в інших країнах Центральної та Східної Європи в різні періоди – Угорщині, Словаччині, Молдові, Румунії. Польський кейс яскраво демонструє, що в умовах посткомуністичного транзиту популізм здатен генерувати надвисоку участь суспільства в електоральних процесах. До того ж, надалі ця участь сама по собі стає ресурсом подальшої поляризації.

У 2024–2026 роках польський популізм демонструє подальшу фрагментацію. Посилення «Конфедерацій», в першу чергу, під керівництвом Менцена не варто розглядати під призмою зростання ще однієї правої партії. Зростання електоральних показників польських ультраправих партій свідчить про появу альтернативної популістської моделі, яка просуває ринковий мінімалізм і радикальний культурний консерватизм. На цьому фоні PiS виглядає занадто традиціоналістською й інституційно обтяженою.

На найрадикальнішому фланзі цього поля знаходяться Гжегож Браун та його політична сила – «Конфедерація Корони Польської» (ККР). Політичне утворення займає свідому стратегію максимальної провокації як політичний інструмент. Браун системно подає будь-яке суспільне питання через призму загрози й ворога. Антиміграційна риторика, різкий антиєвропейський дискурс, відкритий антисемітський образ і наратив про «зупинку українізації Польщі» – наративи, які зображують Польщу в стані перманентної облоги з боку зовнішніх і внутрішніх ворогів.

1.2. Репозиціонування PiS та радикалізація «Конфедерації»

Доволі часто поразку PIS у жовтні 2023 року визначають як завершення впливу популістів у Польщі. Однак результат виборів жовтня 2023 року призвів до реконфігурації правого флангу та нового етапу його діяльності. У порівнянні з періодом 2015–2023 років, коли правий популізм був моделлю управління, після переходу влади до коаліції Туска він перетворився на стратегію стримування і реваншистської мобілізації. Дослідники відносять Польщу до кейсів «демократичного відновлення після значного відкату», але водночас застерігають про те, що такі процеси є крихкими і залежать від здатності нової більшості долати інституційні бар'єри, закладені попереднім режимом.

Політичній силі PiS вдалося зберегти значний залишковий вплив навіть після поразки. Партія утримала кадровий та медійний капітал, накопичений за вісім років урядування. Конфлікт із коаліцією Туска перемістився з питання контролю над виконавчою владою в площину боротьби за легітимність реформ, трактування суверенітету і меж допустимого втручання ЄС. Популістська логіка «ми проти них»

нікуди не зникла. Об'єктом критики тепер стали «корумповані еліти» уряду Туска, брюссельські інституції, «німецький вплив» і «ліберальний істеблішмент», який нібито намагається скасувати волю народу, виражену на попередніх виборах.

Водночас партія опинилася і в стратегічній пастці. З одного боку – треба зберегти образ відповідальної консервативної сили, здатної знову здобути владу, а з іншого – не втратити молодший, радикальніший електорат на користь "Конфедерацій". Ця дилема й визначає характер нинішньої реконфігурації. **PiS зсунулася до жорсткішої риторики в питаннях міграції, меж євроінтеграції та ставлення до реформ верховенства права, однак уникає повного злиття з антисистемною риторикою Менцена**.

У питанні відносин із ЄС різниця між двома силами залишається принциповою. І PiS, і "Конфедерації" будували свої кампанії 2023–2025 років навколо наративу «Брюссель як загроза суверенітету». Але PiS займала амбівалентну позицію, проявляючи скептицизм до конкретних рішень Брюсселя, який поєднувався з розумінням, що більшість її виборців не підтримує вихід із ЄС. "Конфедерації" такого обмеження не мають і просувають повноцінне негативне бачення євроінтеграції.

Результат електоральних циклів 2023–2025 років, однозначно, не призвів до прямого відступу правого популізму. Майже 50% голосів за євроскептичні сили на виборах до Європарламенту 2024 року та понад 50% у першому турі президентських виборів 2025-го є прямим доказом того, що популізм залишається характерною ознакою польської політичної системи.

Президентська кампанія 2025 року найкраще ілюструє нову конфігурацію сил. Ультраправаві Менцен та Браун, хоч і не здобули підтримки, достатньої для перемоги, конвертували цю підтримку в жорсткий передвиборчий торг, вимагаючи від претендентів на перемогу відмовитися від підвищення податків, обмеження передачі повноважень ЄС, незгоди на членство України в НАТО. Саме перемога Кароля Навроцького, представника PiS, з результатом 50,89% у другому турі, надала цьому торгу інституційне продовження. Навроцький є кандидатом-консенсусом правого табору, і його президентство означає, що можливість стримувати уряд тепер існує не лише на рівні політичної критики, а й на рівні реальних конституційних повноважень. Крайні праві в Польщі стали невід'ємною частиною мови, якою будується будь-яка переможна права коаліція.

1.3. Індекс IPT: кількісний аналіз політичної напруги

Якісний аналіз попередніх підрозділів дозволяє описати логіку польського популізму, але не вимірює його інтенсивність у часі і не дає змоги порівняти акторів між собою. Для цього було розроблено Індекс популістично-поляризаційної напруги (IPT)

– інструмент, що фіксує щільність риторики, яка поєднує антиелітизм, суверенізм і поляризацію. Польська політична конфронтація значно частіше набуває форми протиставлення «своїх» і «чужих», захисту «справжньої Польщі» від зовнішнього диктату та делегітимації суперника як носія системних загроз. Саме цю щільність і вимірює IPT.

Аналіз проводився на рівні лідерської комунікації. Корпус, а саме зібраний масив для аналізу, складається з оригінальних публікацій (без репостів) п'яти акторів на платформі X: Дональда Туска, Славоміра Менцена, Анджея Дуди, Гжегожа Брауна та Ярослава Качинського. Для кожного актора охоплено перші квартали 2023, 2024 і 2025 років – що дає змогу зіставити три принципово різні ситуації: передвиборчу мобілізацію, інституційний транзит після зміни уряду і президентський електоральний цикл.

Обсяги корпусу суттєво різняться між акторами і роками. Для Туска верифіковано близько 25 постів за Q1 2023, 42 – за Q1 2024 і 28 – за Q1 2025. Браун у Q1 2025 публікував понад 65 оригінальних постів – у чотири-п'ять разів більше за Дуду в аналогічний період, що пояснюється активною президентською кампанією. Ця диспропорція означає, що показники акторів з більшим корпусом мають вищу статистичну надійність. Окремим обмеженням є аналіз корпусу Качинського, оскільки він почав активно вести акаунт пізніше за інших, тому порівнянний корпус доступний лише для 2025 року. Наслідки цього для зведеного показника розглянуто окремо нижче.

Одиницею виміру є кількість відповідних маркерів на 1000 слів корпусу:

$$IPT = \frac{f_a + f_s + f_p}{Nwords} \times 1000 \tag{1}$$

де f_a – частота антиелітарних маркерів, f_s – сувереністських, f_p – поляризаційних, *Nwords* – загальна кількість слів у корпусі відповідного актора за відповідний квартал.

До антиелітарного блоку віднесено лексеми та конструкції, що позначають «систему», «касту», «еліти», корупцію або змову влади. До сувереністського – слова, пов'язані із зовнішнім тиском, захистом кордону, національного ринку, відносинами з ЄС, міграцією та війною. До поляризаційного – лексеми, що переводять конкуренцію в конфліктну площину, а саме «зрада», «вороги», «агенти», «покарання», радикальне «ми – вони».

Підрахунок мав контекстний характер, оскільки враховувалися не лише слова зі стартового словника, а й функціонально споріднені конструкції. Це методологічно важливо, оскільки різні актори використовують різні мовні стилі для риторично схожих цілей. Дональд Туск рідко вживає класичні правопопулістські формули на

кшталт *układ* чи *kasta*, але його конструкції – *partyjna prokuratura*, *zdeprawowane media*, *nieuczciwi politycy* – виконують ту саму дискурсивну функцію. Буквальний підрахунок словника штучно занизив би його показник відносно Менцена чи Брауна не через реальну різницю в риторичній інтенсивності, а через відмінність стилю.

Контекстне кодування вносить елемент інтерпретаційного судження, що є одним із обмежень інструменту. Індекс не є точним виміром «рівня популізму». Це індикатор риторичної щільності, придатний для фіксації динаміки і порівняння акторів у межах одного корпусу. Для орієнтації в інтерпретації значень пропонується наступна шкала: 0–20 – мінімальна конфронтаційна риторика, 21–40 – помірна присутність популістично-поляризаційних маркерів, 41–60 – висока щільність, характерна для конкурентних виборчих кампаній, 61–80 – дуже висока, системна конфронтаційна риторика, 81–100 – домінантний конфліктний дискурс із вираженою мобілізаційною функцією.

Індивідуальні значення Індексу популістично-поляризайної напруги IPT наведено в **Таблиці 1**.

Табл. 1: Значення IPT за першими кварталами 2023-2025 років

Актор	**2023**	**2024**	**2025**
Donald Tusk	30.0	61.9	34.6
Sławomir Mentzen	70.0	76.0	88.0
Andrzej Duda	12.0	24.0	43.0
Grzegorz Braun	64.0	83.0	98.0
Jarosław Kaczyński	-	-	76.0

Серед помітних акторів президентського циклу 2025 року відсутній Кароль Навроцький. Це є свідомим методологічним рішенням. Навроцький не мав систематичної присутності на X до початку президентської кампанії, тому порівнянного корпусу за 2023 і 2024 роки просто не існує. Включення його лише за один рік унеможливило б коректне динамічне порівняння, а саме ту функцію, для якої Індекс і призначений. Варто також зазначити, що риторична стратегія Навроцького в кампанії свідомо уникала радикального та токсичного дискурсу. Його позиціонування «президента всіх поляків» передбачало нижчу щільність конфронтаційних маркерів, що, найімовірніше, дало б показник у діапазоні Дуди, а не Брауна чи Менцена.

На основі цих значень було розраховано зведений річний показник. За 2023 та 2024 роки він базується на чотирьох акторах – Туску, Менцені, Дуді та Брауні. За 2025 рік наведено дві версії: базова (ті самі чотири актори) і розширена – з додаванням Ярослава Качинського. Двоверсійний підхід зумовлений різним охопленням корпусу.

Включення актора лише в один рік унеможливлює коректне динамічне порівняння, але водночас виключати наявні дані також недоцільно.

Табл. 2: Зведений IPT, 2023-2025

Рік	Базовий (4 актори)	З Качинським
2023	44.0	-
2024	61.2	-
2025	65.9	67.9

Проведені розрахунки демонструють, що зміна влади в Польщі не знизила загальну конфліктність дискурсу. Вона її переформатувала. У 2023 році зведений IPT 44.0 відображає передвиборчу логіку. Найвищий внесок дають Менцен і Браун, але й Туск у цей період демонструє виражений антиконсервативний стиль, який проявляється у коротких ударах по «*drogo, drożej, PiS*», обіцянках «розрахуватися з PiS за кожну підлість».

Найцікавішим результатом є стрибок Туска до 61.9 у 2024 році. Верифікація на основі проаналізованого корпусу підтверджує цей показник і дає йому конкретне пояснення. Пік концентрації маркерів припадає на березень 2024 року, так звану фазу активного «інституційного очищення». Один пост від 20 березня містить шість окремих антиелітарних конструкцій у 50 словах: «*rekordowy dług, wszechobecną korupcję, zdeprawowane media, partyjną prokuraturę, chaos w sądach, partyjniaka w NBP*». Серія постів навколо скандалу Вавжика[1] додає ще кілька маркерів. Риторично ця мова є дзеркальним відображенням того, що Туск критикував у PiS: антиелітарні наративи зі знаком, зміненим на протилежний. Повернення до показника 34.6 у 2025 році відповідає зміщенню акцентів у бік міжнародного порядку денного і зниженню інтенсивності внутрішніх інституційних битв у порівнянні з гострою фазою 2024-го.

Показник Брауна 98.0 у 2025 році фактично означає, що під час президентської кампанії майже кожен пост містить конфронтаційний маркер. «*Precz z komuną! Precz z żydokomuną! Precz z eurokomuną!*», «*śmierć wrogom ojczyzny*», «*eurokomuniści*», «*nie jesteśmy płatnikami cudzych wojen*» – не окремі риторичні вкраплення, а повна текстура комунікації. Включення Качинського додає до зведеного показника 2025 року два пункти. Це можна пояснити тим, що його риторика зберігає мобілізаційний характер, але не досягає рівня Брауна чи Менцена.

Загальна динаміка показників 44.0 → 61.2 → 65.9/67.9 підтверджує центральний аргумент, що **після 2023 року польський популізм не зменшив своєї ритори-**

[1]Йдеться про «візову справу» Пйотра Вавжика – скандал 2023 року довкола підозр у зловживаннях під час видачі польських робочих віз. Для опозиції ця справа стала аргументом проти PiS, оскільки підривала антиміграційну риторику тодішнього уряду.

чної інтенсивності, а диверсифікувався і радикалізувався. При цьому він став мовою, якою говорять усі ключові актори, хоча з різною щільністю і різним знаком.

II. Інституційний вимір польської поляризації: механізми влади та стратегічне протистояння

2.1. Інституційне двовладдя: Конфлікт Уряду та Президента

Парламентські вибори 15 жовтня 2023 року змінили уряд, але не змінили розподіл влади в країні. Коаліція Дональда Туска здобула більшість у Сеймі, проте президентський центр залишився в руках іншого табору. Коли в 2025 році президентські вибори виграв Кароль Навроцький, представник PiS, польська політична система остаточно закріпилася у формулі, де виконавча влада і президентський центр представляють різні табори. Перемога Навроцького створила для уряду Туска серйозну проблему через президентське вето і загрозу блокування ключових реформ.

Наразі обидва табори перестали сприймати один одного як звичайних конкурентів у межах спільних правил. Для коаліції Туска завдання полягає у відновленні верховенства права і поверненні Польщі до передбачуваного євроінтеграційного курсу. Для президентського центру і правої опозиції ті самі дії виглядають як реванш і спроба перерозподілу держави під нову більшість. Тут і виникає принципова асиметрія: навіть технічні рішення, такі як кадрові призначення, регуляторні зміни, темп реформ, одразу вбудовуються в ширший наратив про те, хто легітимно представляє польську державу. 2025 Rule of Law Report Єврокомісії фіксує реальний поступ у відновленні верховенства права, але одночасно підкреслює незавершеність процесу, що є яскравим показником цього структурного глухого кута.

Крім того, конкретним індикатором такої системи став фактор вотуму довіри, який був ініційований Дональдом Туском після президентських виборів 2025 року. Він був ініційований задля публічного підтвердження дієздатності уряду після поразки в президентському циклі. Парламент підтримав уряд, але сам факт необхідності такого кроку яскраво демонструє, що польська виконавча влада існує в режимі постійного доведення своєї керованості.

У підсумку конфлікт після 2023 року між PO і PiS набув форми змагання парламентського мандату коаліції та прямого президентського мандату Навроцького. За цією логікою реформи в сфері правосуддя, прокуратури, медіа, безпекової політики,

відносин з ЄС і навіть питання, і навіть темпи проведення цих реформ перетворюються на елементи ширшої боротьби.

2.2. Модель «Вето-гравця» у трикутнику влади

Польську політичну конфігурацію після 2023 року доцільно описувати також як багаторівневу стратегічну гру між трьома центрами сили: Палацом (президент), Канцелярією (уряд і парламентська більшість) та Опозицією (передусім PiS і ширшим ультраправим табором). Така рамка є виправданою, оскільки дозволяє прояснити, чому польська система після зміни уряду не перейшла до рівноваги співпраці. Після перемоги Кароля Навроцького на президентських виборах 2025 року уряд Туска опинився перед президентом, схильним блокувати частину його ключових ініціатив з більшою кількістю використаних вето, ніж за останні 15 років.

У спрощеному вигляді цю гру можна подати як послідовну гру з вето-гравцем. Першим ходом урядова більшість вирішує, як саме просувати реформу: швидко й конфліктно, вибірково й поступово або через обмежений компроміс. Другим ходом президент визначає, чи підписувати рішення, чи застосовувати вето, чи використовувати більш м'які форми стримування. Третім рівнем є опозиція, яка може або підтримувати президентське блокування, або радикалізувати конфлікт у публічному просторі, переводячи інституційну суперечку у площину електоральної мобілізації. Ця трирівнева логіка робить польську систему нестабільною, оскільки кожне рішення уряду оцінюється за його впливом на майбутню політичну перевагу кожного гравця, а не лише за змістом.

Для Канцелярії свою чергою основною метою є відновлення керованості держави, демонтаж частини інституційної спадщини PiS та збереження символу сили, здатної реформувати Польщу всупереч спротиву. Однак занадто швидкий наступ підвищує ризик президентського вето і дає опозиції підстави описувати уряд як нелегітимного ревізіоніста. Для Палацу виграш полягає у зміцненні образу президента як гаранта конституційної рівноваги, суверенітету і стримування уряду. Для Опозиції, а в першу чергу для партії PiS виграш полягає в тому, щоб уряд не зміг продемонструвати ефективність. Йдеться про те, що чим слабшим є реформаторський результат, тим вищі шанси представити коаліцію як некомпетентну або небезпечну для держави. Усі три гравці в той самий час, здійснюючи "хід", зацікавлені у позиціонуванні перед наступним виборчим циклом.

Практика 2025–2026 років добре ілюструє цю модель. У лютому 2026 року Навроцький ветував закон про реформу порядку призначення суддів, який був центральним для програми уряду Туска щодо відновлення правової держави. Це поглибило глухий кут довкола реформ, які, безумовно, є ключовими для центрист-

ського уряду. У березні 2026 року він також ветував закон, який мав відкрити Польщі доступ до 43,7 млрд євро європейських оборонних позик в контексті програми SAFE, пояснюючи це аргументами про борг і суверенітет. Уряд у відповідь почав шукати обхідний механізм. Ці два моменти яскраво демонструють, що президентське вето в сучасній Польщі є структурним елементом гри, який перетворює навіть питання безпеки на предмет затяжного торгу.

З точки зору теорії ігор, найбільш імовірною рівновагою в такій системі є не кооперація, а рівновага контрольованого блокування. **Уряд не може повністю відмовитися від реформ, бо тоді втрачає сенс свого мандата. Президент не може системно кооперуватися з урядом, бо це послаблює його політичну відмінність і символічний зв'язок із правим табором. Опозиція також не зацікавлена в повній деескалації, оскільки конфлікт підтримує мобілізацію її електорату. Всі три гравці, діючи раціонально у власних коротко- і середньострокових інтересах, відтворюють режим, у якому часткове блокування виявляється стабільнішим та більш вигіднішим ніж компроміс.** Такою ситуацією і характеризується специфічна польська рівновага після 2023 року – тривке конфліктне співіснування.

III. «Українське питання» як ресурс внутрішньополітичної мобілізації та поляризації

3.1. Українське питання: від солідарності до протекціонізму

У сучасній Польщі українське питання давно перестало бути звичайною темою зовнішньої політики. Воно дедалі більше виконує функцію внутрішньополітичного маркера, через який польські партії артикулюють власні уявлення про безпеку, соціальну справедливість, суверенітет і межі солідарності. Саме тому «український фактор» у польській політиці слід розглядати не як автономний сюжет про ставлення до України, а як дзеркало внутрішньопольських інтересів. У цій логіці ключове питання полягає в тому, яким чином тема України вбудовується у польську поляризацію.

Початкова фаза після повномасштабного вторгнення Росії в Україну була безпрецедентною. За даними CBOS, у березні 2022 року 94% поляків підтримували прийом українських біженців. Варшава стала одним із найактивніших адвокатів Києва в ЄС і НАТО, і цей курс мав реальну двопартійну підтримку. У цей період Україна в польському дискурсі була передусім об'єктом стратегічної адвокації.

Перший злам стався у 2023 році і його каталізатором стала аграрна політика. Йдеться прро момент, коли Єврокомісія не продовжила обмеження на імпорт українського зерна, а Польща запровадила односторонні заходи. Те, що починалося як аграрна суперечка, швидко набуло ширшого змісту: польські фермери, периферійні регіони та частина консервативного електорату почали сприймати Україну через категорії ринку, конкуренції та державного захисту. CBOS чітко зафіксував наслідки цього, так як підтримка прийому біженців впала з 76% у липні до 57% у жовтні 2023 року, що є найрізкішим падінням за весь час спостережень.

Навіть в цей період контекст України як союзника і щиту від Росії залишався відносно стабільним на рівні урядової риторики. Однак наратив "Україна як джерело конкуренції та несправедливого перерозподілу" почав швидко зростати і заповнювати правий дискурс. Така двовимірність зробила тему такою зручною для інструменталізації, оскільки можна було одночасно формально не заперечувати підтримку України і активно розігрувати невдоволення її конкретними економічними наслідками.

У 2024 році економічний вимір вийшов на перший план. Фермерські протести охопили всю країну та проявились у понад 500 блокад та багатотисячних акціях у Варшаві. Показово, що ці протести були спрямовані одночасно проти українського імпорту і проти регуляцій ЄС у рамках Green Deal. Це органічно поєднує антиукраїнський і антиєвропейський дискурс в одну суверенiстську рамку. Цікавим є те, що навіть Дональд Туск, попри послідовно проукраїнську зовнішню політику, змушений був публічно говорити про «захист польського ринку». Така ситуація сигналізує про те, що економічний протекціонізм щодо України перестав бути монополією лишем правих еліт і став елементом ширшого польського консенсусу.

До 2025 року відбувся ще один якісний стрибок. Президентська кампанія перевела українську тему з економічної у безпекову конфліктну площину – вже сенсі «визначення польських червоних ліній». Питання відправки польських військ, членства України в НАТО та обсягів фінансової підтримки стали стандартними темами дебатів і прямими умовами передвиборчого торгу. Підтримка прийому біженців за даними CBOS впала до 48%, і це вперше частка противників майже зрівнялася з часткою прихильників.

Українське питання перетворилося на повноцінний ресурс внутрішньополітичної конкуренції. У сучасній польській політиці різні актори дедалі активніше використовують цю тему у власних інтересах, але роблять це по-різному – на користь власної ідеологічної позиції та електоральної стратегії.

3.2. Індекс IUC: Україна як виборчий інструмент

Якісний опис вище потребує вимірюваного представлення. Індекс українського чинника (IUC) фіксує, наскільки інтенсивно і конфліктно українська тема присутня у внутрішній польській конкуренції.

Формула вирахування Індексу має наступний вигляд:

$$IUC = 0.35D + 0.25C + 0.20S + 0.20E$$

Вона формується з чотирьох компонентів: D – дискурсивна помітність, C – конфліктна тональність, S – суспільна чутливість, E – електоральна інструменталізація. Ваги нерівні і вибрані за змістовною логікою, а не довільно.

Компонент D отримує найбільшу вагу (0.35), бо без базової дискурсивної присутності тема не може стати ресурсом мобілізації. Якщо тема відсутня у публічному просторі, решта компонентів не має де проявитися. Компонент C йде другим (0.25) та визначає характер подачі теми – через загрозу і конкуренцію або через солідарність. Тема може бути дуже помітною (високе D), але якщо вона подається виключно через солідарний фрейм, її потенціал для інструменталізації мінімальний. S і E

отримують рівну вагу (0.20 кожен) як коригуючі блоки: компонент S заземлює індекс у верифікованих даних суспільних настроїв, а компонент E у конкретних електоральних подіях.

В межах індексу запропоновано наступну інтерпретацію показників: 0–20 – тема маргінальна; 21–40 – присутня, але не центральна; 41–60 – чітко присутня і політизується; 61–80 – одна з центральних тем конкуренції; 81–100 – домінантна тема з мобілізаційним змістом.

Компонент D – дискурсивна помітність

Компонент D будується на даних Google Trends для Польщі за 2023–2025 роки. Використано вісім пошукових запитів, згрупованих у чотири тематичних блоки: загальна увага до України (*Ukraina, Ukraińcy w Polsce*), міграційний вимір (*uchodźcy z Ukrainy, Ukraińcy Polska praca*), економічний конфлікт (*import z Ukrainy, protest rolników*) та безпекова рамка (*wsparcie Ukrainy, NATO Ukraina*). Для кожного блоку рахується середнє по двох запитах, фінальний показник є середнім значенням по чотирьох блоках.

Ключове методологічне рішення стосується напрямку інтерпретації. Google Trends вимірює пошукову активність, а не реальну дискурсивну присутність. Для теми, яка з часом стає рутинною частиною новинного фону, ці дві речі рухаються у протилежних напрямках через те, що люди перестають активно шукати інформацію саме тому, що вона постійно присутня у їхніх стрічках і ефірі. Сирі дані Google Trends показують: 34.6 зі 100 у 2023, 29.1 зі 100 у 2024, 19.4 зі 100 у 2025, що є спадною кривою. Але це відображає не зменшення дискурсивної присутності України, а її нормалізацію як постійного фону. Тому D розраховується як інверсія сирого показника: **D = 100 - GT**, де GT – середнє значення Google Trends по чотирьох блоках запитів за відповідний рік.

D 2023 = 100 - 34.6 = **65.4**

Відносно помірне значення GT (34.6) у 2023 році відображає той факт, що тема ще не встигла стати повністю рутинною та викликала активний пошук, однак не домінувала як автоматичний фон.

D 2024 = 100 - 29.1 = **70.9**

GT знизився до 29.1, але це зниження означає зростання самого показника D до 70.9. Фермерські протести і зернова криза вивели тему на рівень, де її вже не треба шукати, так як вона сама знаходить аудиторію через медіа. Цікавим є факт, що блок економічного конфлікту у 2024 році вперше перевищив 2023-й завдяки піку запиту *protest rolników* у лютому 2024 (значення 100 зі 100 за Google Trends у місяці найбільших блокад).

D 2025 = 100 - 19.4 = **80.6**

Найнижче GT (19.4) дає найвищий D (80.6). До 2025 року тема України настільки вбудована в польський політичний порядок денний, що міграційний і економічний блоки фактично обнулилися як пошукові запити (0.0 по обох), так як люди вже не шукають «*uchodźcy z Ukrainy*» чи «*zboże ukraińskie*» окремо, бо ці теми стали частиною ширших дискусій про безпеку і суверенітет. Безпековий блок залишається найстабільнішим (31.6), що відображає переорієнтацію дискурсу з економічного на геополітичний вимір.

Компонент C – конфліктна тональність

Компонент C вимірює частку публічного дискурсу про Україну, де домінує конфліктний фрейм. Визначено три типи фреймів. Солідарний, тобто Україна як жертва агресії, стратегічний партнер, союзник у спільній безпеці. Конкурентний, тобто Україна як джерело економічного навантаження або несправедливої конкуренції. Загрозовий, тобто Україна як фактор безпекового або суверенного ризику для польської держави, йдеться про питання кордону, військової участі, членства в НАТО.

Формула визначення компоненту є наступною: C = частка конкурентного фрейму (%) + частка загрозового фрейму (%).

Розподіл фреймів оцінювався на основі трьох джерел для кожного року: парламентські дебати про Україну в Сеймі, офіційні позиції чотирьох основних партій (PO, PiS, Konfederacja, Lewica) та медійний дискурс видань різної політичної орієнтації. Оцінка є структурованою експертною і не претендує на точність до відсотка, так як змістовна різниця полягає в переходах між рівнями (50 = паритет фреймів, 75 = домінування конфліктного, 85 = домінування загрозового), а не між сусідніми значеннями.

C 2023: солідарний $\sim$ 50% + конкурентний $\sim$ 40% + загрозовий $\sim$ 10%

C 2023 = 40 + 10 = **50**

До вересня 2023 солідарний фрейм домінує, Польща виступає головним адвокатом України в ЄС, існує широкий міжпартійний консенсус. Зернова криза восени різко посилює конкурентний фрейм, але не витісняє солідарний. Кінець виходить на паритет, так як обидва фрейми співіснують із приблизно рівною інтенсивністю. Загрозовий фрейм присутній лише у найрадикальнішій правій риториці і займає мінімальну частку. C 2024: солідарний $\sim$ 25% + конкурентний $\sim$ 55% + загрозовий $\sim$ 20%

C 2024 = 55 + 20 = **75**

Фермерські протести і 500+ блокад переводять конкурентний фрейм у до-

мінуючий. Показово, що навіть Туск публічно говорить про «захист польського ринку» – конкурентний фрейм проник за межі правого дискурсу. Загрозовий фрейм з'являється у правій риториці через міграційну тематику і питання кордону, але ще не є домінуючим.

С 2025: солідарний $\sim 15\%$ + конкурентний $\sim 40\%$ + загрозовий $\sim 45\%$

С 2025 = 40 + 45 = **85**

Президентська кампанія виводить загрозовий фрейм на рівень, порівнянний з конкурентним. Питання польських військових і членства України в НАТО формують якісно нову риторику. Україна вже виступає у ролі безпекового виклику, який вимагає визначення польських «червоних ліній». Солідарний фрейм зберігається лише на рівні урядових заяв і майже зникає з правого дискурсу.

Компонент S – суспільна чутливість

Компонент S є найбільш формалізованим і верифікованим компонентом. Він будується на даних CBOS – авторитетного польського соціологічного центру, що публікує регулярні заміри суспільних настроїв щодо України з 2022 року. Як проксі використовується показник підтримки прийому українських біженців – найбільш стабільний і послідовно вимірюваний індикатором суспільного ставлення до України в польській соціології.

Варто прояснити логіку інверсії та її застосування. Вища підтримка означає нижчий потенціал для інструменталізації теми. До того ж суспільство, яке широко підтримує Україну, менш сприйнятливе до конфліктних фреймів. Нижча підтримка означає вищу суспільну чутливість і більший простір для популістської мобілізації. Для кожного року брався показник найближчого до кінця року заміру – щоб відображати стан настроїв після основних політичних подій, а не на їхньому початку.

S = 100 CBOS (%)

S 2023 = 100 57 = **43**

Це найнижче значення на той момент, зафіксоване безпосередньо на піку зернової кризи. Падіння з 76% у липні до 57% у жовтні 2023 року – втрата 19 відсоткових пунктів за три місяці, як зазначалося вище, є найшвидшим зниженням за весь час спостережень.

S 2024 = 100 53 = **47**

Відповідно до показників CBOS, рівень підтримки українських біженців серед польських громадян на кінець 2024 року склав 53%. Новий мінімум з початку повномасштабної війни на момент виміру. Зниження менш різке, ніж у 2023 році, але стійке.

S 2025 = 100 48 = **52**

Дані CBOS свідчать про середній рівень підтримки у вигляді 48% протягом 2025 року. Це є першим момент, коли частка противників прийому біженців майже зрівнялася з часткою прихильників.

Компонент E – електоральна інструменталізація

Компонент E операціоналізується через підрахунок верифікованих подій-маркерів чотирьох типів з різними ваговими коефіцієнтами. Повний перелік подій з датами і джерелами наведено в Додатку 1.

Типи подій і ваги:

- **Тип 1 (вага 1)**: офіційна партійна заява або програмний документ, де позиція щодо України використовується як електоральний аргумент.
- **Тип 2 (вага 1)**: парламентський запит або законодавча ініціатива, мотивована українською темою у виборчому контексті.
- **Тип 3 (вага 2)**: пряма умова коаліційного або передвиборчого торгу, пов'язана з Україною.
- **Тип 4 (вага 2)**: медійна кампанія партії, де Україна є центральним негативним фреймом.

Типи 3 і 4 отримують подвійну вагу, оскільки відображають якісно вищий ступінь інструменталізації – інституціоналізоване використання теми як виборчого знаряддя або умови торгу.

Формула для вимірювання компонента є наступною:

E = (T1×1 + T2×1 + T3×2 + T4×2) / максимум × 100

де максимум – найвища зважена сума по всьому ряду (у цьому випадку 9, досягнута у 2025 році), а T – кількість такого роду подій.

E 2023: T1=1, T2=1, T3=0, T4=1

E 2023 = (1×1 + 1×1 + 0×2 + 1×2) / 9 × 100 = 4/9 × 100 = **44.4**

Верифіковані події: заява PiS про зернову кризу як провал «проукраїнського» уряду (Тип 1), парламентські дебати про односторонні обмеження на імпорт зерна (Тип 2); антиукраїнські акценти в передвиборчій риториці Konfederacji (Тип 4). Прямий коаліційний торг відсутній, оскільки українська тема є одним із кількох електоральних аргументів поряд з інфляцією і соціальними трансфертами.

E 2024: T1=2, T2=2, T3=0, T4=1

E 2024 = (2×1 + 2×1 + 0×2 + 1×2) / 9 × 100 = 6/9 × 100 = **66.7**

Верифіковані події: дві заяви PiS і Konfederacji, що позиціонують фермерські протести як наслідок проукраїнської політики коаліції (Тип 1, ×2); два парламентські запити щодо імпорту зерна і режиму кордону (Тип 2, ×2); антиукраїнська риторика євроскептичних сил у кампанії до Європарламенту (Тип 4). Прямого торгу ще немає, тому події Тип 3 відсутні. Але тема вже є системним електоральним ресурсом, що відрізняє 2024 рік від 2023-го.

E 2025: T1=2, T2=1, T3=2, T4=1

E 2025 = (2×1 + 1×1 + 2×2 + 1×2) / 9 × 100 = 9/9 × 100 = **100.0**

Верифіковані події: передвиборчі програмні позиції Менцена і Брауна щодо України (Тип 1, ×2); парламентські дебати про відправку польських військ (Тип 2); дві явні умови Менцена після першого туру – не відправляти польські війська і не погоджуватись на членство України в НАТО (Тип 3, ×2); системна антиукраїнська кампанія Брауна як основа президентської риторики (Тип 4). Поява двох подій Типу 3 є принциповим якісним стрибком відносно попередніх років. Позиція щодо України вперше стала формальною умовою коаліційного торгу, в порівняні з минулими роками, коли Україна виступала здебільшого риторичним аргументом. Саме тому 2025 рік є максимумом ряду.

Табл. 3: Компоненти і значення Індексу українського чинника (IUC), 2023–2025

Компонент	**Джерело**	**Вага**	**2023**	**2024**	**2025**
D (помітність)	Google Trends, інверсія	0.35	65.4	70.9	80.6
C (тональність)	Фреймовий аналіз	0.25	50	75	85
S (чутливість)	CBOS, інверсія	0.20	43	47	52
E (інструменталізація)	Підрахунок подій	0.20	44.4	66.7	100.00
IUC			52.9	66.3	79.9

Розрахунок Індексу за 2023 рік:

IUC = 0.35(65.4) + 0.25(50) + 0.20(43) + 0.20(44.4) = 22.89 + 12.50 + 8.60 + 8.88 = **52.9**

Розрахунок Індексу за 2024 рік:

IUC = 0.35(70.9) + 0.25(75) + 0.20(47) + 0.20(66.7) = 24.82 + 18.75 + 9.40 + 13.34 = **66.3**

Розрахунок Індексу за 2025 рік

IUC = 0.35(80.6) + 0.25(85) + 0.20(52) + 0.20(100.0) = 28.21 + 21.25 + 10.40 + 20.00 = **79.9**

Три значення за три роки описують різні стадії присутності української тематики в польській політиці. **2023 рік зі значенням 52.9 варто визначити як переломний момент. У цей момент тема України перейшла поріг «присутня і політизується», але ще не встигла стати центральною. Зернова криза зробила її гострою восени, проте компонент C (тональність) з показником 50 відображає саме цей стан паритету, так як солідарний і конкурентний фрейми існують із приблизно рівною інтенсивністю, і ще немає консенсусу щодо того, як розуміти Україну у внутрішньопольському контексті.** Компонент E (інструменталізація) з рейтингом 44.4 при відсутності подій-маркерів Типу 3 (електоральний торг) підтверджує, що тема використовується електорально, але ще не є такою визначальною, що виставляти умови під час політичних домовленостей.

Стрибок Індексу до показника 66.3 у 2024 році є найпоказовішим результатом ряду, і це можна пояснити кількома компонентами одночасно. Компонент C (тональність) зростає з 50 до 75, оскільки конкурентний фрейм витісняє солідарний як домінуючий. Компонент E (інструменталізація) зростає з показника 44.4 до 66.7, це демонструє збільшення і кількості, і системності електоральних подій, які зачіпають український контекст. Компонент D (помітність) зростає помірно (з 65.4 до 70.9), відображаючи поступову нормалізацію теми. Можна затвердити, що 2024 рік став моментом, коли Україна перестала бути «винятковою» темою і стала рутинним елементом польської політичної конкуренції.

Показник 79.9 Індексу у 2025 році сигналізує результат якісного, а не лише кількісного зсуву. Найдраматичніший стрибок відбувся в компоненті E (інструменталізація): з 66.7 до 100.0 – і він прямо пояснюється появою двох подій Типу 3 (умови Менцена після першого туру). Це є принциповою зміною, оскільки **тема перейшла від електорального аргументу до інституціоналізованої умови коаліційної математики**. Одночасне зростання D (помітність) до 80.6 означає, що тема настільки вбудована в польський політичний фон, що активний пошук по ній мінімальний – її вже не шукають, бо вона скрізь.

Збільшення Індексу з 52.9 до 79.9 підтверджує центральний аргумент, що **«українське питання» у Польщі пройшло шлях від зовнішньополітичної теми через економічний конфлікт до системного ресурсу виборчої мобілізації. Для самої України це має практичний вимір, оскільки навіть збереження базової безпекової співпраці з Варшавою дедалі більше залежатиме від того, яку роль українська тема відіграватиме у наступному польському виборчому циклі, а не від самих двосторонніх відносин, як таких.**

Висновки

Дослідження польської політичної архітектури 2023–2026 років спростовує ілюзію про те, що популізм, програвши вибори, зникає. PiS втратила уряд, але не визначила кінець правопопулістичного циклу. Вона визначила його нову фазу.

Польська система увійшла в режим розщепленої легітимності, де три центри сили, а саме коаліційний уряд, президентський табір і права опозиція – функціонують як окремі джерела політичного авторитету, кожен із яких має стимули відтворювати конфлікт, а не рухатись в сторону його вирішення. Апробація моделі вето-гравця на прикладі двох президентських вето 2026 року демонструє, що контрольоване блокування є рівновагою, вигідною для всіх трьох гравців одночасно. Так можна описати найточніший діагноз польської системи сьогодні.

Правий популістичний табір при цьому не просто зберігся, а диверсифікувався. Аналіз Індексу популістично-поляризаційної напруги за 2023–2025 роки фіксує стійке зростання щільності антиелітарної, сувереністської і поляризаційної риторики. Однак цифри приховують не менш важливий якісний зсув: носієм найвищих значень такої риторики є вже не PiS, а Менцен і Браун – лідери, для яких радикальний дискурс є основним ресурсом для виживання. PiS опинилася в пастці в межах якої вона змушена зсуватися туди, куди її тягне Konfederacja, – але при цьому не може повністю злитися з антисистемною риторикою, яка несумісна з претензією на повернення до влади. Ця напруга і є головною структурною ознакою польського правого табору на найближчі роки.

Українська тема у цьому контексті є найточнішим індикатором трансформації. Вона пройшла верифікований цикл від майже безумовної адвокації 2022 року через аграрний конфлікт 2023–2024-го до прямого електорального торгу 2025-го. Індекс українського чинника фіксує цю динаміку кількісно і кожна цифра прив'язана до верифікованих даних: Google Trends, CBOS, парламентських стенограм, задокументовані подій-маркерів. Зростання компоненту інструменталізації української тематики з 44.4 до 100.0 за три роки є вимірюваним та доказовим переходом. У цьому контексті позиція щодо України вперше стала формальною умовою коаліційного торгу, а не просто аргументом у дебатах.

Для самої Польщі це означає збереження системної нестабільності без перспективи швидкої деескалації. Інституційне блокування триватиме принаймні до наступного парламентського циклу, а радикалізація правого флангу навряд чи розвернеться в умовах, коли саме вона генерує найвищі показники електоральної мобілізації.

Для України висновок є прагматичним і не надто втішним. Польща залишається критично важливим союзником у безпековому вимірі – і це навряд чи зміниться при будь-якому уряді. Але українська тема в польській внутрішній політиці вже не є нейтральною. Вона стала ресурсом, яким різні актори користуються з різною інтенсивністю і в різний спосіб. Це означає, що характер польсько-українських відносин дедалі більше визначатиметься тим, яку роль Україна відіграватиме в наступному польському виборчому циклі – і хто саме задаватиме цю роль.

ДОДАТОК

Табл. 4: Таблиця застосованих подій-маркерів задля формування компоненту E (інструменталізація)

Рік	Тип	Подія	Джерело
2023	T1	Заява PiS: зернова криза як провал «проукраїнського» уряду	Офіційні заяви PiS, вересень 2023
2023	T2	Парламентські дебати про односторонні обмеження на імпорт зерна	Стенограми Сейму, вересень–жовтень 2023
2023	T4	Парламентські дебати про односторонні обмеження на імпорт зерна	Програмні матеріали Konfederacji, жовтень 2023
2024	T1	Заява PiS: фермерські протести як наслідок проукраїнської політики	Прес-релізи PiS, лютий 2024
2024	T1	Заява Konfederacji: українські продукти знищують польське сільське господарство	Прес-релізи Konfederacji, березень 2024
2024	T2	Парламентські запити PiS щодо імпорту зерна з України	Стенограми Сейму, 2024
2024	T2	Парламентські запити про режим польсько-українського кордону	Стенограми Сейму, 2024
2024	T4	Антиукраїнська риторика євроскептичних сил у кампанії до Європарламенту	Виборчі матеріали, червень 2024
2025	T1	Передвиборча позиція Менцена: Польща не повинна нести витрати підтримки України	Офіційна програма, 2025
2025	T1	Президентська кампанія Брауна: «зупинка українізації Польщі» як центральний слоган	Матеріали кампанії, 2025
2025	T2	Парламентські дебати про відправку польських військ в Україну	Стенограми Сейму, 2025
2025	T3	Умова Менцена після першого туру: не відправляти польські війська в Україну	Публічна заява Менцена, травень 2025
2025	T3	Умова Менцена після першого туру: не погоджуватись на членство України в НАТО	Публічна заява Менцена, травень 2025
2025	T4	Системна антиукраїнська риторика Брауна як основа президентської кампанії	Матеріали кампанії ККР, 2025

Аналітична записка підготовлена експертами дослідницької програми Регіональних ініціатив і сусідства Ради зовнішньої політики "Українська призма" в рамках проекту за підтримки Міжнародного фонду "Відродження". Вона представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду "Відродження".

UKRAINIAN PRISM:
TEN YEARS
OF EXPERTISE

INTERNATIONAL
RENAISSANCE
FOUNDATION